

KONOK PETER

Történetek
a kerítés
tövéből

EURÓPA
KÖNYVKIADÓ
BUDAPEST, 2016

A TERRORISTA

„Viselkedésük gyanút kelthet, ha érzékeltetik, vagy hangoztatják a hazai társadalmi-politikai-vallási állapotoktól való különállásukat.” (BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatósága: Mi alapján ismerhető fel egy terrorista?)

Nos, én gyanakszom magamra! Reggel, fogmosás közben egy meglehetősen elnyűtt alak nézett rám vissza a tükörből, és lesírt róla, hogy elkülönáll a hazai állapotoktól. Például egyáltalán nem teljesít jobban, dacára minden plakátnak és szózatnak, sőt időnként kifejezetten rosszul teljesít, például az első kávé előtt örül, ha képes megfőzni az első kávé, ami nemzetjóléti szempontból meglehetősen sovány eredménynek tekinthető. Vallási állapota rendezetlen, ami – ne tessék rögtön a legrosszabbra gondolni! – azt jelenti, hogy általában ateista, de ha teliholdas éjszákán furcsa kaffogásokat hall a kert végéből, akkor ateizmusát képes bizonyos távolságtartással szemlélni, és azon töprengeni, miközben óvatosan behátrál a házba (átesve a kevésbé óvatosan curükkoló kutyán, illetve az izgatottan kihömpölygő macskákon), hogy ha egy anomália létezhet (márpedig valami határozottan túlvilági hangon kaffog a bozótban), akkor akár az összes is létezhet. Sajátos isten-érv, Kantnak például eszébe sem jutott, mert Kant városi

fickó volt. Egyetlen rés valóságunk falán, és áttörhet rajta az irreális. (Mikor kiderül, hogy a baljós hangok egy kifejezetten bosszankodó sündisznótól erednek, akinek valahogy egy fél nejlonszatyor akadt a tüskézetébe, az ember hálatelt szívvel újra hinni kezd benne, hogy a világ végtelen ugyan, de megismerhető, a nejlonszatyrot leszedi a sündisznóról, a sündisznó cselesen ugrik egyet, megsúrja az ember kezét, aki erre – ateizmus ide, ateizmus oda – szentek egész impozáns csapatát bányássza elő verbális szürke zónájából.)

Politikailag megbízhatatlan ez a tükörből visszanező illető, ezen nincs is mit szépíteni, bár politikai különállását most pont nem hangoztatja, fogkefe van a szájában, ez még Démoszthenésznek is gondot okozott volna, pedig ő tudvalevőleg kavicsot tett a nyelve alá, és úgy mondta, hogy „Mekkora ergya vagy, Philipposz!”, viszont a görögöknek akkor még nem volt se tükrük, se fogkefjük. Szóval politikai különállásom fogmosás közben abban merül ki, hogy rávicsorgok sikáló önmagamra, ez nem szép látvány, ne is tessék elképzelni, ráadásul lefogkrémezem a pizsama helyett hordott pólómat, amin viszont – hoppá, ez gyanús! – az „Eat the rich!” felirat olvasható.

A hazai társadalmi állapotoktól viszont nem annyira különül el reggeli önmagam, ez látható az elnyűtt fogkeféből (cseréje már régen esedékes lenne), az akciós fogkrémből, bár folyó víz még van, ezáltal büszkén középosztálynak tekinthetem magam, sőt a víz meleg, sustorog az elvízkövesedett bojler, a meleg víz alighanem már felső

középosztályt jelent. Viszont éppen az ilyen elkényeztetett fickók a leginkább hajlamosak a radikalizálódásra, mert jó dolgukban nem tudják, hogy mit csináljanak. Mindent egybevetve, gyanúm megalapozott. Fogmosás után indulnék is feljelenteni magam, de lefőtt a kávé, ki kell engedni a kutyát, és különben is antiszociális hangulatban vagyok, úgyhogy leülök a gép elé, és inkább ilyen marhaságokat írok önfeljelentés helyett, ezzel is mélyebbre tuszkolva magam a gyanú dágványos mocsarába.

Hiszen, írja a fent már idézett szöveg, a terroristálkodással gyanúsítható személy „lehet például, hogy [...] rendszeresen olyan területre téved, ahol tartózkodását semmi sem indokolja”. Én pedig már jó ideje nem tudom, hogy mi a fenét keresek még itt.

ŐK IS RÓMAIAK

- Nézd, Caius Investorus, e pompás gladiátorokat!
- Szemrevalóak, lanista. Vásároltad őket?
- Dehogy! Mind saját nevelés, az én gladiátoriskolámból.
- És mit tanítasz nekik?
- Kardvívást, hálövetést, szabadkézi harcot. A fegyverek karbantartását. Cselvetést, tördobást. Csupa hasznos dolgot.
- És olvasást? Római jogot, történelmet, geográfiát?
- Ugyan! Miért tenném? Az olvasás csak elterelné a figyelmüket a harctól, ami a feladatuk. Joguk nincs, hiszen rabszolgák. Történelem? A történelmük akkor kezdődik, mikor hozzám kerültek, és az arénában ér majd véget. És itt vannak otthon, minek tanulnának hát más vidékekről? Nyugodtan vásárolhatsz belőlük, igazán szakképzettek. Rádásul a mai baljós időkben... ha jönnek a germánok, jó, ha van pár gladiátorod a háznál.
- Gondolod, hogy megvédenének?
- Persze! Hiszen végső soron ők is rómaiak.
- És ezt mégis honnan fogják tudni?

APRÓBB ÜZEMZAVAR

Ne legyen pánik, azt mondták. Apróbb üzemzavar van. A gyógyszertárakból eltűntek a jódtabletták. Addig azt sem tudtuk, hogy léteznek. Nagy készletek vannak jódtablettákból, de nem adunk, hogy ne keltsünk felesleges zavart, azt mondták, miközben két pofára zabálták a jódot a bennfentesek és tűzközeliek.

Tavaszi volt. Saláta, rettek. Napfénybe fordított arcok, lehuny szemmel, lubickolva a meleg fényben a hosszú tél után. Enyhe hasmenés. Lassan csordogáló hírek, rémhírek, álhírek, információmorzsák, félrevezetések. Felrobbant, összedőlt, lebombázták. Pakson, Kijevben, Moszkvában. Moszkva nem válaszol. A svédek mondták. Szegeden már fosztogatnak. Nem Szegeden, Pécsen.

Május elseje. Tabán, Török Ádám, Hobo. Akkori magamon színes hippimellény, jelvények. „No Nukes.” „Atomkraft? Nein, Danke!” Nemigen érdekelt, csak úgy. Szépen csillogtak a sugárzásban. A zsidóság, a harag. Ahogy elkezdtek kiderülni a dolgok. Eltitkolták, a rohadékok! A jó Janó bácsi. A Párt a nép elől. A mocskos komcsik. Nagy barátunk. „Nálunk a legfőbb érték az ember.” Leáraztak minket a hazudott szocializmus szezonvégi kiárusításán. Az első halottak. Valakinek a valakije látta. Hallottad? Rák.

Hallottam. Azután az első ismerős: gyönyörű, tizenhat éves lány. Néptáncsoporttal volt épp Kijev mellett. Két év múlva halt meg. Azután más ismerősök, ahogy teltek az évek. Korombéliek. Leukémia, rák. Azután tíz évre rá a feleségem agydaganata. A lányunk féléves volt, mikor kijött. Aztán újra és újra. Kilenc évig tartott, amíg végleg legyűrték őt nekivadult, megőrült sejtjei. Csernobil? Ki tudja? Hazudtak róla eleget. Úgy gondolom, Csernobil. Meg a világ, aminek Csernobil csak afféle jelképe volt. Ahol az ember érték, hát úgy is bánnak vele. Leírható. Itt is, ott is.

Ma is építenek nekünk atomerőművet. Biztonságos, azt mondják. Ez már teljesen más. Nem kell pánikot kelteni, azt mondják. Remek befektetés. Tiszta energia. És ha még is gond lenne, van elég jódtabletta. Ők majd adnak, ne aggódjunk. Ők ilyenek. Ők mások. Ugyanazok a hangok, más hangszerelésben. Gyanakodva nézem a tavaszi salátát.

SEMMI GONDOLKODÁS

- Tessék, mi a panasz?
- A fejem, doktor úr... Fáj.
- Nyomás, nyilallás?
- Inkább olyan... szívó érzés. Az egész agyamban.
- Tiszta sor. Önnek hatalom nőtt a hátterére.
- Igen? Arról pedig azt hittem, csak furunkulus.
- Bizonyos értelemben az.
- Gyógyítható?
- Teljes, azonnali agyeltávolítással.
- Az fáj?
- Cseppet sem. Az orrán keresztül kiszedjük egy kamppóval, mint az egyiptomi balzsamozók.
- Altatásban?
- Nem, itt a kórteremben. Illetve... a folyosón. Jószikám!!! Hozzon már nekem egy kappót a ruhatárból!
- Ööö... azt hiszem... mintha elmúlt volna...
- Igen? Hát, vannak még csodák. Ön nagyon szerencsés.
- Akkor én mennék is... van még valami teendőm?
- Nézze, biztos, ami biztos: mossa az agyát rendszerezen! Naponta legalább háromszor.
- Az orromon keresztül?
- Dehogy! Csakis konzervatív gyógymódokkal: szemén át, fülön át. Ja, és majd' elfelejtettem: mától semmi gondolkodás!

CSALÁDTÖRTÉNET

Unom a politikát, csömöröm van tőle, úgyhogy ma inkább egy kis családtörténet következik, nem az első rész, talán nem is az utolsó.

Igazából megdöbbenő, hogy mennyire keveset tud az ember a saját családjáról (pedig hát történész vagyok, aztán mégse). Fényképet nézek, régit, sárgásat: ez itt a dédapám és a dédanyám, valamikor nem sokkal a régi századforduló előtt; dédanyám darázderekából (amit kicsit azért szűkebbre retusáltak, működött a korabeli Photoshop) arra következtetek, hogy nem volt még gyereke ekkor, márpedig azt tudom, hogy nagyanyám nővére 1900-ban született (ezért személyi száma négyessel kezdődött, szent borzadály fogott el gyerekkoromban ettől az iszonytató időszakadéktól).

Szép nő volt a dédanyám, azt hiszem, bár arcára fagyott a hosszú beállítás unalma, lassan zakatolt még az a 19. század, pedig az előző századokhoz mérve döbbenetes volt a gyorsulása. Ekkor még főleg gőzzel működött. Aztán a huszadik hamar belegyorsult egy világháborúba, hogy azután sokáig ki se keveredjen az iszonyatok bénító egymásutánjából, meg az egyre fejlettebb üzemanyagok hajtotta egyre veszettebb rohanásból.

Dédapám fafaragóművész volt, illetve inkább afféle nagyon tehetséges iparművész, a párizsi világkiállításon díjat is nyert egy igen nyomasztó, cirkalmas és nehéz barokk tükörkerettel. Az ötödik kerületi régiségboltok kirakatában néha látom is még egy-egy munkáját, főleg medvés pipatóriumokat, bagolyfejjel díszített papírvágó késeket, más effélét. Egyszer háromdimenziós képet faragott a romantikus Dürer-epigon, Alfred Rethel „Der Tod als Freund” című metszetéről. Mindig lenyűgözött a (tulajdonképpen giccses, de elképesztően aprólékos) munka, a csavarodó kötelek, a bő lebernyegbe burkolódzó csuklyás Halál, amint végső szívességgként húzza a székre roskadt, halott harangozó helyett a harangkötelet. A vigyorgó koponya üres szemeödrébe gyerekkoromban ceruzával egy pontot rajzoltam, ott van még biztos, látszani persze nem látszik, legközelebb el ne felejtsem ellenőrizni. Afféle gyerektitok volt ez, magamra rótt dacos bátorságpróba. Kicsit félttem akkoriban ettől a nagybetűs Haláltól. Ma a kisbetűstől rettegek, a másétól, a sajátomtól. Felháborít nagyon a halál.

Dédanyámról jellemző módon csak annyit tudok, hogy anyám nagyon szerette, és öregkorában afféle apró mater familias volt – anyai ágú nőrokonaimra általában igen jellemző a khmmm... erős akarat. A kép a székesfehérvári „Rembrandt fényirdában” készült („Fiók üzet Siófokon is”), ez 1890 és 1906 között működött, utánanézttem. Ott állnak-ülnek (milyen jellemző a beállítás!), belemerevedve egy számomra sosem volt múltba, számomra valójában sosem volt emberek. Elmélázom néha a képen, annyira kép-

telenül téves a köztünk tátongó idő, és mégis érzek valami folytonosságot, furcsa dolog ez, nem tudok rólok fontos dolgokat. Nem tudom, szerették-e a macskákat? Lehet, hogy valamelyikük, mondjuk a dédapám, allergiás volt a macskaszőrre, de a dédanyám ragaszkodott egy kövér, lusta cirmoshoz, aki már lánykorában is az övé volt, és ezen sokat civódtak. – Zavard már el azt a rohadt dögöt! – prüszkölt dühösen a dédapám, és (hogy mondandóját nyomatékosabbá tegye) egy fafaragókéssel hadonászott hozzá. – Ha a macska megy, én is megyek! – kiabált vissza dédanyám, aki szerint férje nem a Cirmi szőrétől, csak a rengeteg fűrészporthól prüszögött.

Persze tudom, hogy az „allergia” szót először csak 1906-ban írta le Clemens von Pirquet (abban az évben, mikor végleg bezárt a fehérvári „Rembrandt fényirda”), de tüszögtek már az emberek régebben is mindenfélétől, ha nem is volt még ennyi allergén anyag földben-vízben-levegőben. Úgy gondolom, szerethették a pacalt és a friss zöldhagymát (mint én), és utálták a novemberi ködöt meg a hivatalos iratokat (mint én), de persze saját magamon kívül nincs semmi okom rá, hogy ezt gondoljam. Sebaj. Nincs beleszólásuk.

Szóval, szinte semmit sem tudok a dédanyámról és a dédapámról, és szerencsére ők sem tudhattak rólam (az lenne csak rémes dolog, a jövőbelátás). Én találok ki őket. Ez persze nem túl tisztességes velük szemben, de egyrészt nekik már mindegy, másrészt tudom, hogy pár évtized múlva egy számomra ismeretlen valaki velem játssza majd

el ugyanezt. Nem háborgok rajta. Szép, békebeli emberek voltak ezek az én dédszüleim (milyen végtelenül téves, buta sztereotípa ez a „békebeliség”!). Valahogy mindig Márquez jut eszembe, ha rájuk nézek, bár ennek – mint a hasonló képzettársításoknak általában – szintén nincs semmiféle józan alapja. Ez itt tulajdonképpen csak egy fekete-fehér kép, annak is sárgás. Színeket én látok bele.